

مقابله با قاچاق، الزامات و اقدامات اساسی مورد نیاز

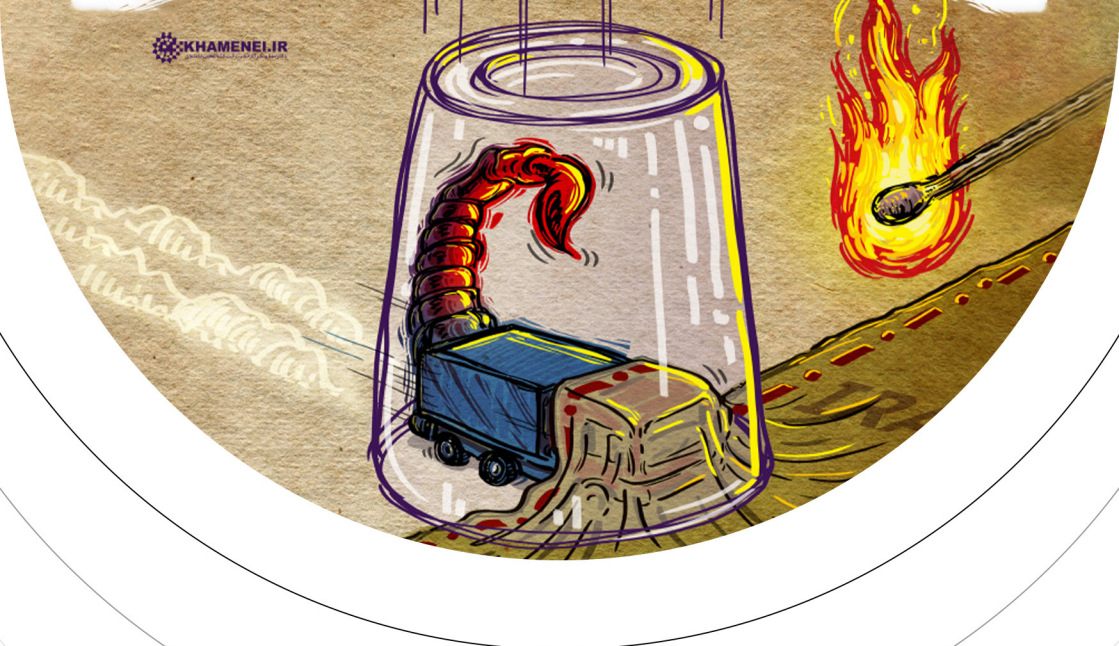
قرنهای بیست و یکم
بامفاد و نقشه

@gharargahmelli

جزوه مطالعاتی شماره ۸

در موضوع قاچاق، بنده به مسئولین گفته‌ام که آقا جان! وقتی شما آن باند قاچاقچی را پیدا می‌کنید و آن جنس کلان قاچاق را که چند هزار تن وزن آن است وارد کشور می‌کنید، این جنس را جلو چشم همه آتش بزنید؛ ضربه بزنید به قاچاقچی، به جنس دارای مشابه داخلی. خبر معلوم است وقتی جنس خارجی وارد شد - چه از مبادی ورودی قانونی مثل گمرک و امثال این‌ها، چه از مبادی قاچاق که متأسفانه خیلی هم زیاد است - تولید داخلی می‌خواهد. وقتی تولید داخلی خوابید، همین وضعی پیش می‌آید که امروز هست: جوان ما بیکار می‌شود، اشتغال ما کم می‌شود، رکود بر کشور حاکم می‌شود، وضع زندگی و معیشت مردم دشوار می‌شود. این‌ها را که دیگر از طریق ارتباط با آمریکا و اروپا نمی‌شود حل کرد، این‌ها را خودمان باید حل بکنیم. این‌ها کارهایی است که به عهده خود ما است؛ راه این است.

(بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با رئیس جمهور و اعضای هیأت دولت ۱۳۹۵/۰۶/۰۳)

مقدمه

حفظ نظم و امنیت جامعه از منظر اقتصادی همواره یکی از دغدغه‌های اصلی دولت‌ها است. اختلال در نظام اقتصادی هر کشور می‌تواند اسباب نارضایتی مردم را فراهم ساخته و منجر به سستی و ضعف پایه‌های غیر اقتصادی جامعه همچون پایه‌های سیاسی و اجتماعی جامعه گردد. با گذشت زمان و ظهور دشواری و تنگناهای جدید در عرصه حفظ ثبات اقتصادی، تفکر لزوم مداخله تدابیر پیشگیرانه برای نیل به هدف فوق قوت بیشتری گرفت و به مرور زمان به سیاست رایج و عملی بسیاری از کشورها تبدیل شد. در سطح بین‌المللی نیز، کنوانسیون‌های متعددی به پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز پرداخته‌اند. کنوانسیون بین‌المللی کمک‌های متقابل اداری به منظور پیشگیری، تجسس و جلوگیری از تخلقات گمرکی، کنوانسیون بین‌المللی هماهنگی کنترل‌های مرزی کالاها، کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد، کنوانسیون تجدید نظر شده کیوتو در مورد ساده و هماهنگ سازی تشریفات گمرکی از جمله منابع بین‌المللی هستند که تدابیری در زمینه

۲

پایان سخن

@gharaghamelli

پیشگیری از قاچاق کالا اندیشیده‌اند. البته در دو کنوانسیون اخیر الذکر از جرم قاچاق یاد نشده است، اما تدابیر پیش بینی شده در راستای پیشگیری مبارزه با قاچاق کالا و ارز هستند.

قاچاق چیست؟

طبق قانون قاچاق حرف یا هر ترک فعلی است که موجب نقض تشریفات قانونی مربوط به ورود و خروج کالا و ارز می‌گردد.

در حال حاضر کشور از دو نوع قاچاق رنج می‌برد:

۱- قاچاق از مبادی رسمی

۲- قاچاق از مبادی غیررسمی

بخش اعظم قاچاق از طریق مبادی رسمی و در بستر مفساد اداری و مالی موجود در فرآیندهای تجارت خارجی صورت می‌پذیرد. کالای قاچاق و یکی از ابزارهای آن تحت عنوان ارز قاچاق به عنوان واسطه‌ای برای معامله کالای مذکور از سال ۱۳۱۲ که اولین قانون در این خصوص به آن زمان باز می‌گردد، در کشور موضوعیت داشته و در چند سال اخیر به واسطه ضربه‌ای که به ارکان اقتصادی کشور وارد کرده است به عنوان یکی از دغدغه‌های مقام معظم رهبری مطرح بوده است. از جمله انواع قاچاق می‌توان به قاچاق کالای گمرکی، قاچاق کالای دخانی، قاچاق ارز، طلا، نقره و مسکوکات و دیگر اجناس، قاچاق فرآورده‌ها (شیلاتی، جنگلی و نفتی)، قاچاق اموال تاریخی فرهنگی و... اشاره نمود.

۴

بازار
@gharaghalmelli

تبعات و آثار قاچاق اقتصادی:

- ۱- ضربه به تولید ملی
- ۲- افزایش رقابت ناسالم اقتصادی و کاهش رقبت به تولید و فعالیت اقتصادی سالم
- ۳- کاهش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی
- ۴- از بین رفتن سرمایه و منابع ملی
- ۵- تعطیلی کارخانه‌ها و افزایش بیکاری
- ۶- کاهش درآمدهای دولت

امنیتی:

- ۱- کاهش اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی نظام و در نتیجه کاهش قدرت ملی
- ۲- زمینه سازی نفوذ در اقتصاد کشور
- ۳- تهدید امنیت غذایی کشور

فرهنگ و سلامت:

- ۱- زمینه سازی نفوذ در فرهنگ جامعه و تغییر ذائقه‌های عمومی از طریق ورود و مصرف کالای خارجی
- ۲- ضربه به سلامت جامعه و تحمیل هزینه‌های مضاعف به کشور در عرصه سلامت

عوامل تاثیرپذیر و تاثیرگذار بر قاچاق کالا

مهم‌ترین عوامل تاثیرپذیر و تاثیرگذار بر قاچاق کالا عبارتند از: عوامل اقتصادی، امنیتی، جغرافیایی، قانونی و فرهنگی - اجتماعی.

عوامل اقتصادی:

- ۱- رشد و گسترش بخش اقتصاد زیرزمینی کشور.
- ۲- سودآوری بسیار بالای قاچاق نسبت به سایر فعالیت‌های اقتصادی و بازرگانی رسمی.
- ۳- افزایش نرخ بیکاری در کشور و ضعف ایجاد فرصت‌های شغلی مولد.
- ۴- عدم تعادل عرضه و تقاضای کالاهای مورد نیاز جامعه.

عوامل امنیتی:

- ۱- عدم تفاهم بعضی از کشورهای همسایه در زمینه مبارزه با قاچاق کالا و تعامل پلیس‌های کشورهای همسایه با نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- وجود باندهای سازمان یافته قاچاق در دو سوی مرز.

عوامل فرهنگی – اجتماعی

۱- ارزش تلقی شدن مصرف محصولات لوکس خارجی در جامعه (تجمل گرایی).

۲- کاهش انگیزه ادامه تحصیل در جوانان بعضی از روستاها و شهرهای مرزی.

مبادی ورودی و خروجی کالای قاچاق

کالای قاچاق از طریق مرزهای (زمینی ، دریایی ، هوایی) از مبادی رسمی و غیر رسمی به شیوه‌های مختلف وارد و خارج می‌گردد.

مبادی رسمی: به مبادی ورودی و خروجی گفته می‌شود که گمرک جمهوری اسلامی ایران در آن حضور دارد و در مورد ورود و خروج کالا اعمال مقررات می‌نماید.

مبادی غیر رسمی: به نقاط مرزی گفته می‌شود که گمرک در آن حضور ندارد.

از جمله مبادی رسمی می‌توان به گمرکات تجاری، بازارچه‌های مرزی، مناطق آزاد تجاری – صنعتی، دفاتر گمرکی و گذرهای مرزی و در مبادی غیررسمی می‌توان به مرزهای دریایی، مرزهای خشکی و مرزهای هوایی اشاره کرد.

نهادهای و سازمان‌های تاثیرگذار بر مقوله پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا و ارز

مهم‌ترین سازمان‌ها و نهادهای مسئول در این زمینه عبارتند از: گمرک جمهوری اسلامی ایران، ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، وزارت اطلاعات، سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، وزارت کشور، وزارت اقتصاد و بانک مرکزی و دستگاه قضائی.

راهکارهای مقابله با قاچاق کالا و ارز

با توجه به حجم بالای قاچاق کالا و ارز در نهایت قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز پس از فراز و نشیب‌های فراوان در سال ۱۳۹۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و ابلاغ گردید. بنا به گفته کارشناسان و صاحب نظران در این حوزه ، این قانون یکی از قوانین مدرن و مترقی در کشور بوده و برای اولین بار علاوه بر برخورد با متخلفین به طور مفصل به موضوع پیشگیری ، مبارزه سیستمی و زیرساختی ورود کرده است ، اما متأسفانه به دلایل نامعلومی تصویب آیین نامه‌های اجرای آن با تاخیر بسیار زیادی همراه بود. (تقریباً بعد از ۳ سال). هر چند که همچنان بسیاری از احکام قانونی و آیین نامه‌های آن به اجرا نرسیده است.

متأسفانه عملکرد کشور در برخورد با قاچاق ضعیف بوده و ریسک قاچاق بسیار پایین و عمل قاچاقچی همراه با صرفه می‌باشد. این وضعیت ، ریشه در دو عامل عمده دارد:

▪ رویکرد کشور در مبارزه با قاچاق عمدتاً مبتنی بر برخوردهای موردی با قاچاقچیان بوده و مقوله پیشگیری مغفول مانده است.

▪ روش‌های کشور در شناسایی و برخورد عمدتاً انسان محور و مبتنی بر اسناد کاغذی استوار است که با توجه به قابلیت تبانی و جعل ، ناکارآمد می‌باشند.

طراحی‌های صورت گرفته دارای یک راهبرد محوری است: ایجاد شفافیت در عملیات تجارت خارجی و داخلی کشور از طریق استقرار سامانه‌های الکترونیک و یکپارچه نمودن فرایندهای تجاری. شاه کلید موفقیت در استقرار سامانه‌ها و ایجاد شفافیت در این است که هرگونه عملیات تجارت رسمی که سند مربوط به آن در سامانه‌ها به موقع ثبت شده است معتبر شناخته شده و سایر عملیات و اسنادی که در سامانه‌ها ثبت نشده‌اند نامعتبر بوده و در دستگاه‌ها ، مراجع قانونی و محاکم قضایی قابل استناد نباشند.

از جمله اهداف و نتایج مورد انتظار از اجرای سامانه‌ها می‌توان به موارد اصلی زیر اشاره نمود:

۱- شفاف سازی و مستندسازی گردش کالا و ارز در چرخه تجارت داخلی و خارجی

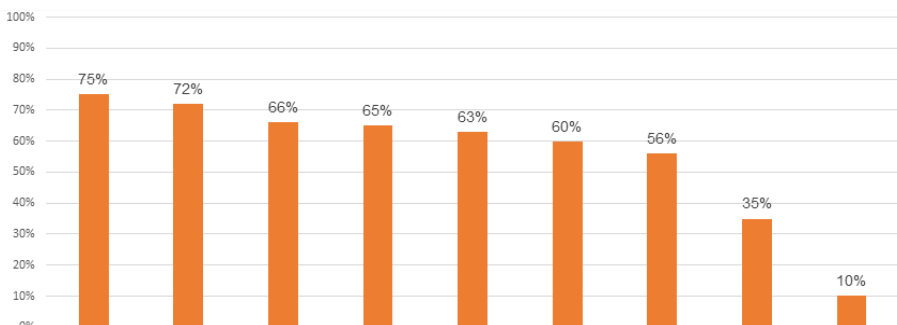
۲- تامین اسناد انکار ناپذیر در مراحل مختلف رسیدگی به پرونده‌های قاچاق به صورت مستند و به لحظه

۳- شناسایی فرایند قاچاق و پیشگیری از آن به صورت سیستمی و در لحظه مقتضی

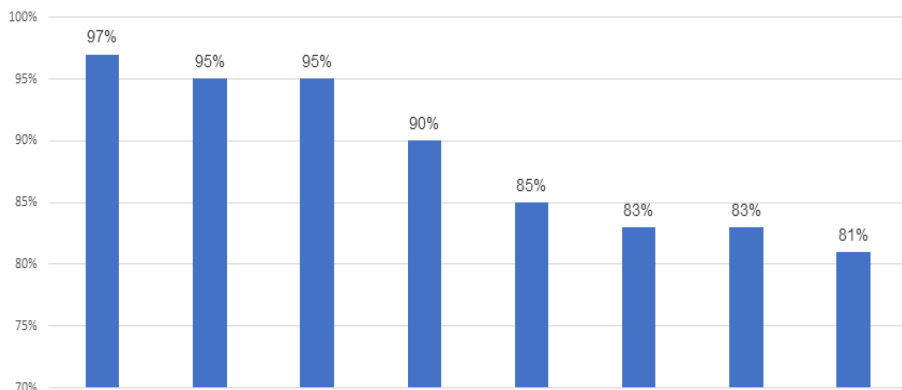
۴- افزایش خطر پذیری فعل قاچاق با کنترل غیر مانع و بالا بردن کشفیات

در حال حاضر آخرین وضعیت سامانه‌ها به شرح زیر می‌باشد:

وضعیت پیشرفت سامانه‌های حوزه قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز

سامانه پنجره واحد کشاورزی	سامانه تجارت خارجی	سامانه جامع انبارها و مراکز نگهداری کالا	سامانه شناسه کالا	سامانه شناسایی و مبارزه با کالای قاچاق	سامانه ردیابی، رهگیری و کنترل بیمه‌های اصالت اقلام سلامت‌محور	سامانه جامع بیمه‌های بازرگانی	سامانه یکپارچه اموال تملیکی	سامانه پنجره واحد امور گمرکی
۱۳۹۲	۱۳۹۲	۱۳۹۲	۱۳۹۲	۱۳۹۲	۱۳۹۲	۱۳۹۲	۱۳۹۲	۱۳۹۲
وزارت جهاد	وزارت صمت	وزارت صمت	وزارت صمت	وزارت اطلاعات	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد

سامانه ضوابط تجاری ایران	سامانه مدیریت پروندههای قاچاق کالا و ارز	سامانه رهگیری (تجارت داخلی)	سامانه تجارت آسان	سامانه جامع حمل و نقل	سامانه ارزی	سامانه اعتبارسنجی و رتبهنندی اعتباری	سامانه یکپارچه مدیریت بازرسی	
1396	۱۳۹۲	۱۳۹۲	۱۳۹۲	۱۳۹۲	۱۳۹۲	۱۳۹۲	1397	تاریخ شروع
وزارت صمت	وزارت دادگستری	وزارت صمت	وزارت نفت	وزارت راه و شهرداری	بانک مرکزی	وزارت صمت	وزارت صمت	متولی سامانه

جمع بندی:

با توجه به بین بخشی بودن مبارزه با قاچاق هم در سطح قوا شامل قوه مجریه ، قوه مقننه ، قوه قضاییه و نیروهای مسلح و هم در سطح قوه مجریه که در بین وزارتخانه‌های مختلف توزیع شده است ، هماهنگی بین قوا از یک طرف و بین بخشی دولت از سوی دیگر بسی مشکل است و این وضعیت خود باعث ضعف در ناکارآمدی یا کارآمدی حداقل در مبارزه با قاچاق شده است. از سوی دیگر باید توجه داشت که میزان نیاز به واردات کالاهای ضروری و مورد درخواست جامعه که در داخل تولید نمی‌شود یا توان تولید کافی و به صرفه آن وجود ندارد را باید واقعی نمود و با تعریف سازوکارهای گمرکی به نحوی حجم مناسبی از این کالاها وارد کرد که اساساً نیازی به دور زدن و قاچاق شدن این کالاها نباشد و حجم قابل توجهی از این کالاها از دور قاچاق بودن حذف شود. نکته بعدی تسهیل در واردات و ترخیص کالاهای گمرکی است که طولانی شدن آن زمینه قاچاق را فراهم می‌سازد و نیاز است در این باره چاره‌جویی شود. نکته پایانی اینکه با توجه به وضعیت اشتغال و محرومیت‌های مناطق مرزی درگیر با قاچاق ، باید به چارچوب حداقلی مناسب برای فعالیت و ورود قانونمند حجمی از نیازمندی کالاهای مورد خواست جامعه از این مناطق تنظیم تا موضوع قاچاق نیز در این بخش به حداقل رسیده و از بین برود.

با اقدامات همه جانبه و کل‌نگری نسبت به موضوع و با مدیریت جهادی می‌توان زیر ساخت‌های مورد اشاره در این نوشتار را به سرعت ایجاد و در آینده نزدیک شاهد کاهش چشم‌گیر این معضل در کشور باشیم. ان‌شاءالله.

مطالبه‌گری فقط انتقاد نیست، مطالبه‌گری فقط
اعتراض نیست، اگر چه در آن، اعتراض هم وجود
دارد ... آنچه فایده دارد عبارت است از پیشنهاد.
ببینید در اسلام هم نهی از منکر با امر به معروف
همراه است، نهی از منکر همان اعتراض است،
امر به معروف یعنی پیشنهاد ...

fesadsetiz.ir
@gharargahmelli

تهران میدان انقلاب - خ کارگر
شمالی - بن‌بست امین - پلاک ۱۰
۰۲۱-۶۶۴۰-۸۷۳۰